

בית דין צדק בני ברק

מיסודו של רבינו
מרן רבי נסים קרליץ זצ"ל
בראשות הגאב"ד רבי שריאל רוזנברג שליט"א

בס"ד

יום ראשון י"ד שבט תש"פ

חוות דעת וקריאה קדושה

בענין התכנית לשפץ את המבנה שהוקם בבית הקברות העתיק של וילנא, ולהפכו לאולם קונצרטים.

כידוע, אצל כלל ישראל בכל הדורות, בתי הקברות, שהם מקום מנוחתם של חכמי הדורות ראשונים כמלאכים, הם מקומות מקודשים, ובאים לשם מקרוב ומרחוק להתפלל לפני אבינו שבשמים. כידוע, בבתי קברות יהודיים הקבורה היא לעולם, ואין פינוי של קברים גם לא אחרי מאות שנים. דין פשוט הוא ומבואר בשו"ע (יו"ד סי' שס"ח סעיף א' וברמ"א) כי בית הקברות אין נוהגין בהן קלות ראש, כגון לפנות שם או לאכול ולשתות שם ולא יטייל בהם לקפנדריא וכו', וכל זה אינו אלא משום כבוד המתים וכו'. דין פשוט הוא גם כי אם ח"ו כבר פינו את המתים מקברם אסור להשתמש במקום זה, כפי שכתוב בשו"ע (יו"ד סי' שכ"ד סעיף ו'), דקבר שפינהו לא יעשנו בית התבן ולא בית העצים ולא בית האוצרות, והוא משום כבוד המתים (כמבואר בשו"ע סעיף י"ד).

מלבד הקדושה של המקום, יש לדעת כי הדבר אשר נהוג בכל תפוצות ישראל, הוא שבני המשפחה (או האדם בעצמו בחייו) רוכשים את חלקת הקבר עבור הנפטר בכסף מלא להיות להם קנין עולם, וכפי שמבואר בגמ' (בבא בתרא דף ק"יב ע"א) שגנאי הוא לצדיק להיות קבור בקבר שאינו שלו. לפיכך ברור ופשוט שמקום הקברות אינו רכוש הקהילה ואיננו שטח ציבורי, אלא הוא רכוש פרטי של הנפטרים והצאצאים שלהם, בין אם אנו מכירים את הצאצאים ובין אם לא, ואין שום בעלות לועד הקהילה למכור את בית הקברות, ואם מכרו הרי זו מכירה בלא סמכות ואין מכירתם מכירה, וכן אם הסכימו להחרבת חלק מבית הקברות או לשיפוץ שטח שהוחרב אין הסכמתם לתכנית השיפוץ הסכמה מועילה, מפני שאין זה רכוש שלהם, וצאצאי הנפטרים הקבורים בבית הקברות זה, יכולים לתבוע שלא יעשה שום שימוש במקום.

[מלבד זאת, קיים חשש אמיתי שבמהלך השיפוצים יפגעו בקברים שעדיין לא נפגעו, וכן יש חשש שיתגלו עצמות של נפטרים שהקבר שלהם כבר נהרס בעבר. בנוסף, אפילו אם השיפוץ הנוכחי יעשה תחת פיקוח, ברור שהתחזוקה של מבנה בגודל כזה מצריכה עבודות תשתית מדי פעם, ומי יעמוד אז לפקח].

על כן, מכל הטעמים הנ"ל, הננו להודיע דעתנו דעת תורה כי חלילה מלפגוע בקדושת המקום, וגם אחרי שכבר נהרס בעבר עדיין הוא מקום קדוש וגם מקום שנגזל מהנפטרים ויורשיהם. לכן אסור להוסיף חטא על פשע ולשפץ את המבנה שבנוי על הריסות הקברים, ובודאי אם הופכים אותו למקום בילוי תהיה זו פגיעה בקדושת המקום, על כן יש חיוב גמור לאטום את המבנה הקיים ולהניחו כמות שהוא.

ובאנו על החתום

הרב יהודא סילמן ירושלים
הרב שריאל רוזנברג שליט"א

